

Kritik mot en åklagare vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Gävle, för handläggningen av en förundersökning

Beslutet i korthet: Ett ärende vid åklagarkammaren i Gävle gällde bl.a. misstankar om att en flicka under 18 år utsatts för sexuellt ofredande. I ett sådant ärende är huvudregeln att ett beslut i åtalsfrågan ska vara fattat så snart det kan ske och senast inom tre månader från det att någon är skäligen misstänkt för brottet. Åtal väcktes emellertid först cirka åtta månader efter det att tidsfristen löpt ut trots att utredningen i princip var slutförd redan innan fristen löpte ut. Sedan den misstänkte slutdelgivits utredningen, kallade åklagaren till ett möte med bl.a. målsäganden och dennes vårdnadshavare för att höra deras uppfattning i åtalsfrågan. Jag konstaterar att handläggningstiden är oacceptabel och är kritisk även till att åklagaren kallade till mötet.

Anmälan

AA och hennes föräldrar, BB och CC, framförde i en anmälan klagomål mot kammaråklagaren DD vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Gävle, med anledning av handläggningen av ett ärende om sexuella övergrepp i vilket anmälningar om brott gjordes i april och maj 2007 och åtal väcktes i april 2008. De var missnöjda med handläggningstiden och uppgav bl.a. att den långa tiden medfört att brott preskriberades. Detta fick till följd att AA fick ett för lågt skadestånd. De uppgav också att kort innan åtal väcktes i ärendet ägde ett möte rum mellan dem, åklagaren och målsägandebiträdet vid vilket åklagaren skulle förklara för målsäganden varför hon ville lägga ned åtalet såvitt avsåg AA. De tillät emellertid inte att den åtalspunkt som inte var preskriberad lades ned. Föräldrarna blev då "utvisade" ur rummet för att åklagaren ville tala i enrum med flickan. Medan föräldrarna fortfarande var närvarande pratade åklagaren "över flickans huvud".

Utredningen

Handlingar begärdes in från Hovrätten för Nedre Norrland, från åklagarkammaren och från Polismyndigheten i Gävleborgs län. Där bekräftades att anmälningar om sexuellt utnyttjande av underårig gjordes i slutet av april och i början av maj 2007. En person antecknades som skäligen misstänkt när anmälningarna kom in. I ärendet fanns fyra målsäganden. Åtal väcktes i början av april 2008. Beträffande

målsägande AA, som var född år 1991, väcktes åtal för sexuellt ofredande. Domstolarna biföll åtalet och bestämde skadeståndet till AA till 15 000 kronor.

Åklagarmyndigheten anmodades att lämna upplysningar och yttrande om handläggningstiden i ärendet samt om vilka kontakter åklagaren hade med målsäganden/målsägandens vårdnadshavare i mitten av mars 2008 och vad som förevar vid sammanträffandet den 26 mars samma år.

Åklagarmyndigheten (dåvarande tf. vice riksåklagaren EE) kom in med ett remissvar tillsammans med upplysningar från dåvarande kammarchefen överåklagaren FF (här utelämnade) och DD (se bilaga).

EE anförde följande under rubriken bedömning.

Den första polisanmälan gjordes den 27 april 2007 beträffande målsägandena GG och HH. Förundersökning inleddes av polisen samma dag och [- - -] bedömdes vara skäligen misstänkt. Tidsfristen enligt 2 a § förundersökningskungörelsen har således börjat löpa redan då och beslut i åtalsfrågan skulle enligt huvudregeln ha fattats senast den 27 juli 2007. Åtal har väckts den 8 april 2008, dvs. nästan ett år efter det att anmälan gjordes och det fanns en skäligen misstänkt i ärendet.

Utredningen, som har gällt upprepade sexuella övergrepp mot fyra olika barn, tycks i princip ha varit klar redan på försommaren 2007. Beslut i åtalsfrågan kom emellertid inte att fattas då. Åklagaren har därvid upplyst att ärendet kom in alldeles före hennes semester samt att ärendets omfattning och komplexitet medförde att ingen annan kunde ta över det, vilket jag i och för sig inte finner anledning att ifrågasätta.

Skälet till att åtal inte heller väcktes omedelbart efter semestern synes, enligt vad åklagaren har upplyst, vara att hon noggrant ville gå igenom utredningen för att säkerställa framförallt att den misstänkte delgivits alla brottsmisstankar som kunde bli aktuella för åtal. Det var fråga om fyra relativt långa videoförhör med målsägandena och två förhör i dialogform med den misstänkte. Hon bedömde att arbetet skulle ta flera dagar i anspråk och den tiden var svår att finna.

Under hösten 2007 har ärendet sedan kommit att fördröjas ytterligare med anledning av att åklagaren kontaktats av en kurator som upplyst att målsägande JJ hade ytterligare information att lämna, vilket föranlett åklagaren att ge direktiv om ett kompletterande målsägandeförhör. Sådant förhör hölls den 8 november 2007. Med hänsyn till den totala handläggningstiden och att fristen var försuttan har det, enligt min mening, varit angeläget att slutföra utredningen så snart som möjligt därefter.

Åklagaren har upplyst att hon var sjukskriven under december månad och att hon under januari gick igenom utredningen och godkände den för delgivning med den misstänkte.

Förundersökningsprotokoll har inkommit till åklagaren den 20 februari 2008. Anledningen till att åtal inte väcktes omgående därefter synes vara att åklagaren först ville informera målsäganden AA om att endast en av de gärningar AA berättat om skulle kunna leda till åtal samt att AA i händelse av åtal skulle vara tvungen att höras personligen inför rätten. Eftersom åklagaren bedömde att den aktuella gärningen, sexuellt ofredande, i förhållande till åtalet i övrigt hade ett mycket begränsat straffvärde övervägde hon att besluta om förundersökningsbegränsning i denna del. Hon ville därför veta om det var målsägandens önskemål att "gå vidare med åtalet". Åklagaren har upplyst att hon hade telefonkontakt med målsägandebiträdet och därefter med målsägandens mor samt att man kom överens om att diskutera frågan vid ett personligt sammanträffande. Eftersom målsäganden vid tidpunkten för sammanträffandet var 17 år ansåg åklagaren att hon borde ges utrymme för ett eget ställningstagande varför åklagaren bad att få prata enskilt med målsäganden och målsägandebiträdet, dvs. utan att vårdnadshavarna var närvarande.

När det gäller de nämnda kontakterna som sådana har jag följande synpunkter.

Enligt 23 kap. 4 a § och 20 kap. 7 § rättegångsbalken finns under vissa förhållanden möjlighet för åklagare att besluta om förundersökningsbegränsning respektive åtalsunderlåtelse under förutsättning att bl.a. något väsentligt enskilt intresse inte åsidosätts. Utöver ett rent ekonomiskt intresse kan målsäganden vid en del brott som inneburit en grov kränkning av integriteten, t.ex. sexualbrott, ha ett självständigt intresse av att gärningsmannen fälls till ansvar. Åklagarens kontakter med målsäganden AA, hennes vårdnadshavare och målsägandebiträde har, som jag uppfattar det, bl.a. just syftat till att utreda om ett sådant väsentligt enskilt intresse har förelegat.

Även om målsägandens inställning i åtalsfrågan saknar avgörande betydelse för åklagarens beslut och det är viktigt att målsäganden inte får den felaktiga uppfattningen att så skulle vara fallet, kan jag inte finna något principiellt hinder mot att åklagaren inför sitt beslut efterhör målsägandens inställning på det sätt som har skett. Detta särskilt med hänsyn till att hela brottsofferperspektivet ska beaktas vid bedömningen av om något väsentligt enskilt intresse föreligger.

När det sedan gäller det förhållandet att åklagaren diskuterat frågan direkt med målsäganden utan att vårdnadshavarna var närvarande, är det min uppfattning att målsäganden, som var 17 år, torde ha uppnått en sådan mognad att hennes egen åsikt – inte endast vårdnadshavarnas – måste beaktas. Huruvida målsäganden kunde framföra sin egen åsikt i närvaro av vårdnadshavarna kan jag inte uttala mig om, men jag konstaterar att målsägandebiträdet hela tiden tycks ha varit närvarande samt att, enligt vad åklagaren har upplyst, inga invändningar framkom mot förfarandet. Det är givetvis beklagligt att målsäganden AA och hennes föräldrar uppfattat att åklagaren inte bemött dem på ett korrekt sätt. Utifrån det som framkommit kan jag dock inte se att åklagaren vid sammanträffandet agerat på sätt som inte varit lämpligt.

Efter att målsäganden AA genom målsägandebiträdet uttryckt att hon önskade att åtal väcktes även i den del som omfattade henne, har åklagaren den 8 april 2008 väckt åtal, såvitt avser AA för ett fall av sexuellt ofredande.

De övriga händelser som AA har lämnat uppgift om har åklagaren inte ansett sig kunna väcka åtal för, enligt vad som framgår av hennes upplysningar antingen på grund av preskription eller då AA:s uppgifter enligt åklagarens uppfattning var alltför vaga för att kunna ligga till grund för åtal. Jag ifrågasätter inte åklagarens bedömning att åtal inte kunde väckas rörande vissa gärningar med hänsyn till att målsägandens berättelse var för vag. Åklagaren har vidare bedömt att samtliga gärningar såvitt avser målsäganden AA var att rubricera som sexuellt ofredande, vilket brott har en preskriptionstid om fem år. De mer konkretiserade händelser som målsäganden berättade om i förhöret den 10 maj 2007 tycks, med undantag för det brott som åtalades, ha inträffat mer än fem år tidigare. Därmed förelåg redan vid tiden för målsägandeförhöret hinder för lagföring. Ingenting tyder således på att preskription för något brott skulle ha inträtt under utredningens gång. Jag finner därför inte anledning att ifrågasätta åklagarens uppgift om att hon inte skulle ha väckt åtal för andra gärningar än de som slutligen blev fallet även om åtal väckts sommaren eller hösten 2007.

Sammanfattningsvis gör jag den bedömningen att handläggningen av ärendet, mot bakgrund av dess karaktär, tagit för lång tid men att detta, som även kammarchefen har anfört, inte torde ha medfört någon rättsförlust för målsäganden. Det bör också särskilt noteras att det som kommit fram visar att åklagaren i flera avseenden varit angelägen om att vara omsorgsfull vid sin handläggning av ärendet.

Det är inte känt om åklagaren har påtalat för kammarchefen att hon, med anledning av bl.a. mellankommande semester och sjukskrivning, inte hann med att inom föreskriven tid fatta beslut i det aktuella ärendet. Det är naturligtvis viktigt att chefen uppmärksammas när sådana situationer uppkommer. Jag vill i sammanhanget erinra om att det ytterst är åklagarkammarens ledning som ska se till att kammaren har en fungerande organisation och att ärenden fördelas på sådant sätt att lagstadgade frister i möjligaste mån kan iakttas.

Anmälarna bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaret. Dessutom begärdes vissa ytterligare handlingar in från polismyndigheten.

Bedömning

Handläggningstiden

Av utredningen framgår att anmälningar om sexuella övergrepp gjordes i april och maj 2007. Sedan utredningsåtgärder, i form av förhör med de fyra målsägandena och den misstänkte, vidtagits under våren redovisades utredningen till förundersökningsledaren DD på försommaren strax före hennes semester. I slutet av oktober gav hon direktiv om att ett kompletterande förhör med en av målsägandena skulle hållas, vilket genomfördes i början av november. Under januari 2008 gav DD direktiv om att utredningen skulle avslutas den misstänkte. Ett förundersökningsprotokoll inkom till kammaren den 20 februari. Åtal väcktes i april 2008.

Det ställs i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948, förkortad FUK) upp ett särskilt krav på skyndsamhet när det gäller förundersökningar där målsäganden, som i det aktuella fallet, vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år och brottet riktas mot dennes liv, hälsa, frihet eller frid samt det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. I sådana ärenden ska förundersökningen vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

I det aktuella ärendet noterades en person som skäligen misstänkt i samband med att anmälningarna gjordes i slutet av april och början av maj 2007. Den nyss angivna tidsfristen gick således ut i vart fall i början av augusti. Den kom sedan att överskridas med drygt åtta månader, trots att utredningen i princip var färdigställd när fristen löpte ut. DD har uppgett att ansvaret för tidsutdräkten ligger på henne och att hon i vart fall tidig höst 2007 borde ha fattat beslut i åtalsfrågan. Jag instämmer i detta. Jag kan givetvis också instämma i vad Åklagarmyndigheten anfört rörande en åklagares ansvar att underrätta sin chef i en situation som denna och om kammarledningens ansvar.

Även om något brott inte preskriberades under den utdragna handläggningstiden, vilket anmälarna synes ha fått intryck av, är det givetvis likväl helt oacceptabelt att bl.a. målsäganden ska behöva vänta på ett beslut i åtalsfrågan så länge som i det aktuella fallet.

Förelåg förutsättningar för att besluta om åtalsunderlåtelse eller förundersökningsbegränsning?

DD har uppgett att det stod klart när hon förberedde åtalet att beträffande AA skulle åtalet enbart komma att omfatta en gärning som var att rubricera som sexuellt ofredande. AA var vid tillfället 17 år och det skulle vara nödvändigt att höra henne personligen i domstol. Gärningen hade, enligt DD, ett mycket begränsat straffvärde. Hon ville då väcka frågan om det var målsägandens önskemål att gå vidare med åtalet i denna del. Om så inte var fallet ansåg DD att åtal inte borde

väckas och att förundersökningsbegränsning kunde beslutas. Hon hade telefonkontakt med målsägandebiträdet och målsägandens mor och man kom överens om att saken borde diskuteras vid ett personligt sammanträffande.

Sedan en förundersökning genomförts och redovisats till åklagare gäller i svensk rätt, som huvudregel, principen om åklagares absoluta åtalsplikt. Enligt 20 kap. 6 § rättegångsbalken, förkortad RB, ska åklagaren, om något annat inte är föreskrivet, väcka åtal för brott som hör under allmänt åtal. Detta innebär att åklagaren har att väcka åtal om han eller hon på objektiva grunder kan förutse en fällande dom. Syftet med den absoluta åtalsplikten är bl.a. att säkerställa allas likhet inför lagen och att motverka misstankar om att åklagare skulle ta obehöriga hänsyn vid åtalsprövningen. Från principen om den absoluta åtalsplikten finns vissa undantag, t.ex. genom bestämmelserna om åtalsunderlåtelse.

Av 20 kap. 7 § RB följer att en åklagare får besluta att underlåta åtal för brott under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts om – såvitt nu är av intresse – den misstänkte begått annat brott och det utöver påföljden för detta inte krävs påföljd med anledning av det föreliggande brottet (första stycket 3).

Ett beslut om åtalsunderlåtelse innebär att åklagaren konstaterar att den misstänkte har begått det aktuella brottet. Ett sådant beslut kräver därför att det råder klarhet i skuldfrågan. Eftersom den misstänkte i det aktuella fallet förnekade brott kunde ett sådant beslut inte komma i fråga.

DD har emellertid uppgett att hon övervägde att besluta om förundersökningsbegränsning avseende den aktuella åtalspunkten. Frågan är då om detta var möjligt eftersom förundersökningen var slutdelgiven och redovisad till åklagaren.

Bestämmelserna om förundersökningsbegränsning kan också på sätt och vis sägas utgöra ett avsteg från den absoluta åtalsplikten. Bestämmelserna hör samman med reglerna om åtalsunderlåtelse på så sätt att enligt 23 kap. 4 a § första stycket 2 RB får en förundersökning läggas ned om det kan antas att åtal för brottet inte skulle komma att ske till följd av bestämmelser om åtalsunderlåtelse i 20 kap. eller om särskild åtalsprövning samt något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts genom att förundersökningen läggs ned. Den bestämmelse i 20 kap. som DD övervägde att tillämpa var den nyss angivna i 7 § första stycket 3.

Enligt sedan länge etablerad praxis inom Åklagarmyndigheten, baserad bl.a. på ett uttalande av Riksåklagaren år 1985 (jfr Riksåklagarens riktlinjer [RÅR] 2008:2, Förundersökningsbegränsning och åtalsunderlåtelse s. 9), kan ett beslut om förundersökningsbegränsning fattas innan slutdelgivning genomförts medan efter den tidpunkten endast beslut om åtalsunderlåtelse kan komma i fråga.

Denna praxis är också enligt min mening riktig. Ett beslut om förundersökningsbegränsning syftar ju till att åstadkomma att en viss gärning inte behöver utredas. Ett sådant beslut saknar därför väsentligen en förnuftig mening när förundersökningen i princip är slutförd och slutdelgivning har skett. Om åklagaren i den

situationen anser att sig ha skäl att avstå från att åtala för visst brott är det således bestämmelserna om åtalsunderlåtelse i 20 kap. 7 § RB som han eller hon har att tillämpa.

Åklagarmyndigheten har visserligen, i riktlinjer avsedda att tillämpas från och med den 1 januari 2009, ansett att åklagaren, om åtalsunderlåtelse inte kan ske därför att skuldfrågan är oklar men förhållandena i övrigt motiverar ett beslut om förundersökningsbegränsning, ska kunna besluta om förundersökningsbegränsning även sedan slutdelgivning har skett (RÅR 2008:2, s. 9 f.). Den situation som emellanåt kan förekomma, och som riktlinjerna främst synes syfta på, är emellertid den då en slutdelgiven polisledd utredning avser förnekade gärningar vilka med hänsyn till tidigare eller samtidig brottslighet inte bör föranleda lagföring. Tanken är att det såväl ur den misstänktes perspektiv som av processekonomiska skäl inte är rimligt att åtal av formella skäl ska behöva väckas bara för att slutdelgivning har skett i en polisledd förundersökning.

Enligt riktlinjerna (a.a. s. 10) ska dock, för den övervägande majoriteten av fall, den sedan år 1985 tillämpade principen alltså gälla. Det är också enligt min mening angeläget att det synsätt som principen ger uttryck för i största möjliga utsträckning upprätthålls. I ett fall som det förevarande, då förundersökningen letts av åklagare, och denne sedan utredningen redovisats gett direktiv om slutdelgivning, bör åklagaren vara förhindrad att efter slutdelgivningen besluta om förundersökningsbegränsning. Att i den situationen ge utrymme för ett sådant beslut står nämligen inte bara i mindre god överensstämmelse med rättegångsbalkens systematik, utan kan också riskera ge upphov till mindre väl övervägda ställningstaganden i begränsningsfrågan under utredningens tidigare skeden.

Jag anser således att DD redan av nu angivna skäl inte på sätt som skett bort överväga att besluta om förundersökningsbegränsning.

För att förundersökningsbegränsning ska få ske gäller dessutom, som angetts ovan, enligt 23 kap. 4 a § första stycket 2 RB bl.a. att något väsentligt enskilt intresse inte får åsidosättas. Vid bedömningen av om något väsentligt enskilt intresse hindrar en förundersökningsbegränsning ska hela brottsofferperspektivet beaktas, således såväl frågor om enskilt anspråk som andra anspråk men också den kränkning som brottet inneburit. Jag har i ett tidigare ärende (JO:s dnr 5228-2007) beträffande tolkningen av vad som ska anses vara åsidosättande av ett väsentligt enskilt intresse instämt i att brott av vissa slag som nämns i bl.a. lagmotiven – såsom t.ex. våldtäkt, andra sexualbrott och olika former av kvinnomisshandel – inte bör bli föremål för förundersökningsbegränsning.

För egen del uttryckte jag vidare uppfattningen att vid en bedömning av om ett väsentligt enskilt intresse föreligger bör vägas in att även den som varit offer för t.ex. misshandel eller stöld ofta upplever sig ha varit utsatt för en betydande integritetskränkning. Vidare noterade jag att i Fitger, Rättegångsbalken, del 2, uttalas bl.a. att ett beslut att lägga ned förundersökningen kan fattas på vilket stadium som helst så länge undersökningen inte slutförts. Ju mindre som återstår att utreda, desto starkare blir samtidigt skälen att låta förundersökningen fortsätta.

Detta innebär också att målsägandens och den misstänktes eventuella intressen av att undersökningen fullföljs ökar i tyngd ju mindre som återstår av utredningen (s. 23:31).

I det aktuella fallet var utredningen slutförd när DD övervägde att besluta om förundersökningsbegränsning och kallade till ett möte. Den eventuella processekonomiska vinsten med att besluta om förundersökningsbegränsning var således mycket liten. Det var vidare fråga om ett sexualbrott.

DD avsåg, som jag uppfattat henne, att låta AA:s vilja att underkasta sig det obehag som en rättegång kan innebära styra hennes beslutsfattande i åtalsfrågan. Jag vill därför framhålla att målsägandens inställning i den frågan inte ska vägas in vid bedömningen av om något enskilt intresse åsidosätts.

Sammanfattningsvis är det således min uppfattning att det saknades utrymme för att i den aktuella situationen besluta om förundersökningsbegränsning. DD borde därför, och eftersom tidsfristen redan överskridits med många månader, inte ha kallat till sig målsäganden och vårdnadshavarna för ett möte med förundersökningsbegränsning i åtanke.

Genomförandet av mötet

När det slutligen gäller genomförandet av mötet har DD uppgett att det var tydligt att vårdnadshavarna var för ett åtal. Hon ansåg att AA då borde ges utrymme för ett eget ställningstagande och bad därför att få tala enskilt med henne och hennes målsägandebiträde. Genom att låta AA komma till tals i frågan om åtal skulle väckas var hennes avsikt att agera respektfullt mot AA.

Anmälarna har emellertid uppgett att de uppfattade att de kallades till mötet för att åklagaren skulle förklara för målsäganden varför hon ville lägga ned åtalet. De ville inte tillåta det eftersom det medförde att AA, som var den som först berättade om övergreppen, uppfattade att hon inte blev trodd och inte heller fick någon upprättelse. Vidare har föräldrarna uppgett att de upplevde det som att de blev "utvisade" från mötet samt att åklagaren, så länge föräldrarna var kvar, "talade över flickans huvud" om bl.a. preskriptionsbestämmelser.

Jag ifrågasätter inte att DD hade det syfte hon angett. Anmälarnas uppgifter om hur de uppfattat saken visar emellertid på vilka svårigheter en åklagare kan försätta sig i vid ett möte av detta slag. Målsägandens inställning i åtalsfrågan saknar självständig betydelse och åklagaren har, som tidigare sagts, en absolut åtalsplikt. Det är därför viktigt att en målsägande inte ges intryck av att hans eller hennes uppfattning avgör om åtal ska ske eller inte. När det som i detta fall är fråga om en underårig målsägande finns dessutom risken att den unga kan känna att hennes trovärdighet är ifrågasatt eller uppleva att hon hamnar i en lojalitetskonflikt om hon får uppfattningen att åklagaren inte vill att hennes sak ska drivas vidare medan hennes föräldrar är av motsatt uppfattning.

Det är självfallet beklagligt att målsägandens och hennes vårdnadshavares kvarstående intryck av mötet är att de inte blev bemötta på ett korrekt sätt.

För de sammantagna bristerna i handläggningen förtjänar DD kritik.

Vad som i övrigt framkommit föranleder inte något uttalande eller någon ytterligare åtgärd från min sida.

Ärendet avslutas.

Bilaga till JO:s beslut i ärende 476-2009

DD

Redogörelse för ärendet och brottsmisstankarna

Ärendet rörde sexuella brott gentemot fyra flickor [- - -].

En anmälan avseende två av barnen, måls GG och HH, inkom den 30 april 2007. Med anledning av de uppgifter som framkom hölls videoförhör med dessa barn den 4 maj 2007 vid vilket jag närvarade. Det framkom uppgifter som innefattade gärningar som var att rubricera som sexuellt övergrepp mot barn [- - -].

Den 8 maj inkom ytterligare en anmälan avseende två andra barn, målsägande JJ och AA [- - -].

Den 8 maj fattades beslut om hämtning till förhör vilket effektuerades samma dag. Den misstänkte släpptes efter förhör.

Den 10 maj hölls videoförhör med målsägande JJ och AA i Uppsala vid vilket jag närvarade. Det framkom uppgifter som innefattade gärningar som var att rubricera som sexuellt utnyttjande av underårig, sexuellt övergrepp mot barn och sexuellt ofredande avseende målsägande JJ [- - -] samt sexuellt ofredande avseende målsägande AA [- - -].

Kompletterande förhör med den misstänkte hölls den 1 juni 2007.

Den 28 oktober 2007 lämnades direktiv till polisen att hålla kompletterande målsägandeförhör med JJ efter att jag kontaktats av en kurator på BUP i Uppsala som upplyst att målsägande JJ hade ytterligare information att lämna.

Kompletterande förhör hölls den 8 november 2007 i Uppsala. Vid detta förhör närvarade jag inte p.g.a. tidsbrist.

Förundersökningsprotokoll redovisades den 20 februari 2008.

Telefonkontakter med målsägandebiträdet och målsägande JJ och AA:s mor skedde under mars månad vid vilka diskuterades huruvida åtal skulle väckas avseende gärningar riktade mot målsägande AA.

I slutet av mars månad sammanträffade jag med målsägande AA, målsägandebiträdet och målsägande JJ och AA:s vårdnadshavare för att klargöra huruvida det var målsägande AA:s önskan att åtalet även skulle omfatta gärningar riktade mot henne.

Jag fick herefter besked från målsägandebiträdet att målsägande AA önskade att åtalet omfattande även hennes del.

Åtal väcktes den 8 april.

Angående handläggningstiden och av klaganden påstådd konsekvens för preskription

Det är uppenbart att utredningen inte genomförts med beaktande av de tidsfrister som föreligger enligt förundersökningskungörelsen. Polismyndigheten kan inte lastas för tidsutdräkten utan det är undertecknad som inte inom rätt tid tagit itu med de arbetsuppgifter som ålegat mig.

Väl medveten om att detta inte är ursäktligt har en bidragande orsak varit att ärendet kom in alldeles innan min semester 2007. Det fanns ingen möjlighet att åtala innan semestern och ärendets omfattning och komplexitet medförde att ingen annan kunde ta över ärendet.

Efter semestern borde ärendet ha fullföljts och åtal väckts tidig höst.

Anledningen till att direktiv inte lämnades omgående efter semestern om att redovisa förundersökningen var att jag noggrant ville gå igenom utredningen för att säkerställa framförallt att den misstänkte delgivits alla brottsmisstankar som kunde bli aktuella för åtal. Det var fråga om fyra relativt långa videoförhör med målsägandena och den misstänkte var dessutom hörd i dialogform. Som ofta är fallet vid barnförhör är det en grannlaga uppgift att analysera och jämföra de uppgifter som barnen lämnat med vad som kommer fram i övrigt, särskilt som i detta fall den misstänktes uppgifter. Detta arbete är en tidskrävande uppgift som tar flera dagar i anspråk. Den tiden var svår att finna.

I slutet av oktober framkom uppgifter som medförde att ett kompletterande målsägandeförhör skulle hållas med målsägande JJ vilket hölls den 8 november.

Under december månad var jag sjukskriven på grund av en operation.

Under januari månad gick jag igenom utredningen och godkände den för delgivning med den misstänkte.

Förundersökningsprotokoll inkom den 20 februari 2008. Under mars månad förekom de kontakter som redogörs för närmare nedan med målsägande AA och den 8 april väcktes åtal.

Klaganden har i sin skrivelse anfört att det faktum att förundersökningen dragit ut på tiden fått den konsekvensen att gärningar som kunde ha åtalats har blivit preskriberade under den tid förundersökningen bedrevs. Denna uppgift är enligt min uppfattning helt felaktig. Jag skulle inte ha väckt åtal för andra gärningar än som slutligen blev fallet även om åtal väckts sommaren eller hösten 2007.

Målsägande AA har till skillnad från övriga målsäganden enbart berättat om gärningar som varit att bedöma som sexuellt ofredande för vilka 5 års preskriptionstid gäller. Målsägande AA var vid tidpunkten för det första målsägandeförhöret drygt 16 år. Hon har på frågan om det är något tillfälle som är värre än något annat berättat om två händelser [- - -]. Om tidpunkten för dessa händelser har målsäganden berättat att "så det kanske var rent av i 3:an redan" och "ja, där nånstans. 9-10 år" .

Utöver dessa särskilt angivna händelser har målsäganden varit vag i sina uppgifter både om vad som hänt och när de kan ha inträffat. Det var också otydligt genom målsägandens uppgifter och hennes mors förhör i vilken omfattning målsägande AA och den misstänkte överhuvudtaget träffades under aktuell tid. Det finns i och för sig uppgifter från målsäganden som tyder på att vissa gärningar har ägt rum inom icke preskriberad tid, förutom den gärning som åtalades. Dessa uppgifter om ytterligare gärningar var enligt min uppfattning alltför vaga för att kunna ligga till grund för åtal. Som jag framhöll tidigare skulle åtalet inte ha omfattat andra gärningar om åtal väckts snabbare.

Angående telefonkontakter och sammanträffande i mars 2008

I samband med att jag förberedde åtalet stod det klart att åtalet skulle komma att omfatta gärningar som var att rubricera som sexuellt övergrepp mot barn, sexuellt utnyttjande av barn och sexuellt ofredande mot målsägande GG, HH och JJ medan såvitt avser målsägande AA skulle åtalet enbart komma att omfatta en gärning som var att rubricera som sexuellt ofredande.

Målsäganden var vid denna tidpunkt 17 år och det var vid ett åtal nödvändigt att höra henne personligen i domstol. Den gärning som riktats mot målsägande AA hade i förhållande till det övriga som skulle åtalas ett mycket begränsat, om ens något straffvärde.

Jag väckte då frågeställningen om det var målsäganden AA:s önskemål att gå vidare med åtalet i denna del. Utan hennes vilja att gå vidare med åtalet ansåg jag att åtal inte borde väckas i denna del utan att detta kunde förundersöknings begränsas. Jag hade telefonkontakt med målsägandebiträdet och herefter målsägandens mor och vi kom då överens om att detta borde diskuteras vid ett personligt sammanträffande.

Vid detta sammanträffande redogjorde jag dels för min uppfattning att samtliga gärningar utöver den som slutligen kom att åtalas var preskriberade och att det fanns utrymme för att undvika åtal och att utsätta målsägande AA för en rättegång om det var så att målsägande AA inte önskade detta. Det framgick tydligt vid sammanträffandet att vårdnadshavarna var för ett åtal. Då målsägande AA vid tidpunkten var 17 år ansåg jag att hon borde ges utrymme för ett eget ställningstagande och jag bad därför att få prata enskilt med målsägande AA och målsägandebiträdet. Inga invändningar mot detta framkom från någon och det var naturligtvis inte, som klaganden angivit, fråga om att "utvisa" någon. Det framgick då att målsägande AA önskade betänketid. Målsägandebiträdet meddelade sedan efter några dagar att målsäganden önskade att åtal väcktes även i den del som omfattade henne.

Jag anser att jag genom att låta målsäganden komma till tals i denna fråga agerat respektfullt mot henne.

Avslutande synpunkter

Jag beklagar den långsamma handläggningen och är införstådd med att såväl lagstiftning som hänsyn till inblandade parter påkallar en snabbare handläggning. I övrigt anser jag att jag handlagt ärendet korrekt och att mitt bemötande av parterna har skett utifrån respekt för alla inblandade.